

Luigi Salvini: *Liriche slovene moderne*¹. Dosedanjim, ne maloštevilnim italijanskim prevodom iz našega slovstva se je zdaj pridružila ta lična, ne obsežna, vendar pomembna knjižica, ki stopa v svet kot drobna antologija naše moderne lirike. Le štirje izmed zastopanih pesnikov (Kette, Murn, Cankar, Kosovel) niso več med živimi; ostala dvajsetorica je v časovnem redu razvrščena, pestra skupina naše najsočnejše, žive moderne od Župančiča, Sardenka, Gradnika in Moleta preko Golije, Debeljaka, Majcena, Albrechta, Lovrenčiča, Glaserja in Grudna do Seliškarja, Jarca, Pogačnika in obeh Vodnikov in še dalje do Tauferjeve, Voduška, Klopčiča in Faturja.

V tem okviru je skušal Salvini zajeti iz vsakega lirika nekaj značilnega. V večini primerov je tudi uspel. To seveda ni bilo lahko pri mnogih mlajših, kjer se prevajalec po sili okvira omejuje na eno samo pesem.

Prevodi so gladki, po večini tudi zelo točni. Prevajalec si ne pripisuje toliko pesniške sile, da bi posnemal izvirnike v vseh podrobnostih, posebno v ritmu in rimi. Ritem uveljavlja v skladu z možnostmi svojega jezika, rimo pa, kjer se mu ponudi brez škodljivega naprezanja. Drugače se ravna po večini takih sodobnih prevajalcev, ki so besedi in izrazu popolnoma zvesti, a niso tako drzni kakor n. pr. Župančič v svojih prevodih, da bi tuje bisere v svoj jezik z enakovredno pesniško silo prekalili. Tak prevod seveda ni nova slika, temveč fotografija slike. Pri Salviniju so take fotografije skoro vse prav posrečene. Župančičeve vrstice:

Da mi je za zarjo blestečo pogledati
in kaj ljubega, dobrega ti povedati
v teh težkih dneh, o domovina!

zvené zdaj v laščini tako:

Oh, rimirarti oltre l'alba radiosa
voci d'amore, di bontà donarti
in questi aspri giorni, o patria!

Ali povedó Italijanu zmerom toliko kakor nam stih, ki so često prešli v našo skupno duševno last? Gradnikov »Dvogovor« se glasi zdaj kot »Dialog«:

Ma come dare il cuore ad altro cuore
quando sono straniero anche a me stesso
e son con me in incessante lotta?

V Kettejevi »Skozi gozd je šel« (»Camminava per la selva«) se morda res ni dala posneti učinkovita, dramatična, jedrnata enozložnost kratke drame, ki se v izvirniku v malo besedah razvije udar na udar, v italijanščini pa se z daljšimi stih in ženskimi konci besed malo ublaži.

Bolj zadovoljuje Golijeva »Marche funèbre«, Debeljakova »Orgia segreta« in Albrechtov »Vento«. Dobro je posnet Seliškarjev impresionistični realizem v »Cactus fiorito«, n. pr.:

M'avventurai per il solaio oscuro
E guardavo di qua e di là con pena
Lo strano mondo di travi incrociati, di casse alla rinfusa,
Di stracci, di assi e di tegoli sul tetto. (Str. 79).

¹ *Liriche slovene moderne*. Akademska založba. Ljubljana 1938. Scelse e tradusse Luigi Salvini. R. Istituto Superiore Orientale. Napoli 1938-XVI. Fregi di Marko Župančič. Tipografia Veit in drug, Vir (Peter Veit). Strani 111. — Knjige nismo prejeli v oceno. Pomisleki, zakaj je morala slovenska založba v Ljubljani izdati italijanske prevode slovenske lirike, so upravičeni in resni (op. ur.).

Preprosti motivi se Salviniju radi izborno prelijejo v njegovo materinščino; tako Vide Tauferjeve »Srečanje s smrtjo« (str. 94). Pogovor o knjigi s turinjskim slovstvenikom Mussom, ki je izražal svoje vtise brez poznavanja izvirnikov, me je v tem še potrdil. Če je to Salvinijev prvi poskus, bi bilo vsekakor želeti, da se iz njega razvije obširnejše seznanjanje italijanske javnosti z našimi slovstvenimi deli.

Andrej Budal

Miško Kranjec: Kapitanovi. Roman. Izdala in založila Slovenska matica. V Ljubljani 1938. — »Kapitanovi«, Kranjčeva deseta, jubilejna knjiga, so starejši tekst, ki ga je avtor za to izdajo na novo predelal. Treba je že koj skraja poudariti, da imamo opraviti z enim boljših Kranjčevih spisov, ki mu pritiče tudi vidno mesto med deli naše mlajše proze. Med Kranjčevimi tremi dosedanjimi romani more vzdržati primerjavo s »Kapitanovimi« kvečemu »Os življenja«. Roman bo občinstvo brez dvoma ugodno sprejelo.

Vendar je oceno te knjige skorajda težko pisati, težko je namreč ob njej povedati o pisatelju kaj bistveno novega. Kajti »Kapitanovi« niti vsebinsko niti oblikovno ne prestopajo mejá dosedanjega Kranjčevega dela in kažejo vse vrline, a nič manj tudi vse napake njegovega pripovedništva. Dejstvo, da se te napake že v dokajšnjem številu njegovih spisov trajno ponavljajo, da včasih celó ni opaziti, da bi kaj prida nazadovale, je naša kritika že prenekaterikrat s skrbjo naglaševala. Kranjec se je pojavil v slovenski književnosti kot razmeroma že dokaj zgrajena pisateljska osebnost; nenavadno naglo je izoblikoval svoje zmožnosti do precejšnje popolnosti in zelo izrazite svojstvenosti, postal je malone čez noč naš prvi pripovednik mlajšega rodu — a se je potlej v okviru te svoje izvirnosti nekam prehitro in v nekoliko prehudi meri ustalil. Teh reči bi gotovo ne bilo treba tako poudarjati, če bi ne šlo za pisatelja, ki je vzbudil toliko upov in pričakovanj, in za mladega človeka, ki si menda ne bi smel dovoliti ustaljenja na neki doseženi stopnji. Zakaj Kranjec napreduje zadnja leta nekako enostransko; nemara bi ne bilo pretirano trditi, da zadeva njegov razvoj bolj tehnično plat pisateljskega posla kakor pa njegovo bistvo. Kranjec obvlada s čedalje manj vidnim naporom in z vse očitnejšo spretnostjo oblikovne zakone svoje stroke, sredstva novele ali romana, se vsaj glede vprašanja, kako opisati, kako umetniško oživiti ta ali oni dogodek, to ali ono osebnost, vedno bolj razume na svoj »métier«; a nekam poredko nas zadnji čas preseneča — in presenečati, to je dar in znamenje velikih mojstrov — z novimi potezami, z umetniškimi »iznajdbami« tiste vrste, v katerih začuti bralec suvereni prijem ustvarjalne roke, ki mu zapre sapo, ga osvoji in omami, ga v tolikšni meri podredi umetnikovi hipnozi, da se s slastjo odpove sleherni kritični volji, prizna pisateljevo poustvarjanje življenja za življenje samo ter verjame njegovi izmišljeni zgodbi naivno in zvesto kakor otrok. Nikoli mi ne bo obledel v spominu Tolstojev opis justifikacije v »Vojni in miru«, tista porazna lapidarnost, s katero je romanopisec ujel skozi oči omamljenega, le napol navzočega Bezuhova ves prizor le v nekaterih bežnih, a prav zato tem pretresljivejših podrobnostih: francoski vojaki, ki blede in s trepetajočimi čeljustmi »nekaj delajo« okoli jame — vse je komaj napol izgovorjeno, komaj nakazano, in vendar bi bilo skoraj nemogoče prepričevalneje popisati grozo premišljenega prelivanja nedolžne človeške krvi. Ne verjamem pa, da je takšno mojstrstvo zmeraj in izključno le stvar hipnega »intuitivnega« prebliska, stvar »navdiha«, ki naj bi ustvarjal docela mimo človekove volje, misli in zavesti. Saj je znano, kako neusmiljeno so veliki pisatelji tlačanili na svojih stvaritvah. »Intuicija« vé, koga naj obišče«, pravi ruski literarni teoretik Polonski, intui-